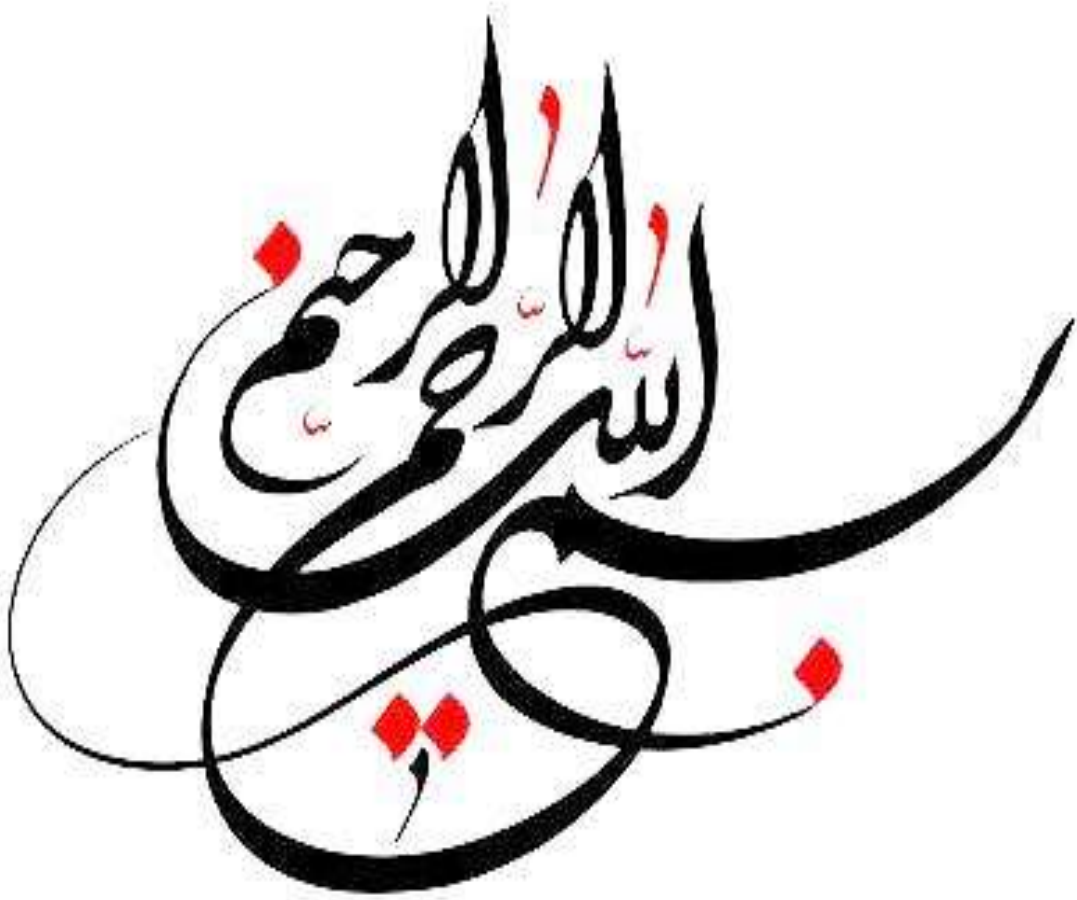

حوزه علمیه حضرت رقیه (س)

موضوع تحقیق

بررسی عوامل ترک نماز در جوانان

استاد راهنما:

سرکار خانم خزایی

محقق:

سکینه متقی - سمیه متقی - مریم متقی

چکیده

نماز امری است که در اسلام به آن توجه زیادی شده است برای آن در آیات و روایات فواید و آثار زیادی مطرح شده است. پروردگار عالم به مقتضای ربوبیت خویش برای تربیت بشر یک سلسله دستورات و وظایفی را معین فرموده است تا آدمی با عمل کردن به آنها قله کمال انسانی را فتح کند و معراج معنوی و حقیقی خویش را به اوج برساند و بهره خود را از لذایذ مادی و معنوی و عرفانی دو جهان به دست آورد. نماز از کاملترین و فراگیرترین روش هایی است که حضرت محبوب به جهت نیل به این مقصد البته با دستورات ویژه و شرایط خاص تشریع فرموده است با این همه توجه عده ای از مسلمانان به این امر مهم بی توجه می باشند و همین باعث شده که جوانان و نوجوانان هم به این امر مهم بی توجه شوند و لذا بحثی که در این مقاله مورد بررسی قرار داده می شود و این نشان دهنده دوران کودکی و قسمت بیشتر آن مربوط به بیان عوامل و دلایل و ریشه بی توجهی جوانان و نوجوانان به نماز است البته چنین وضعی در جوانانی که تمرینات مذهبی را از سنین کودکی و خردسالی بصورت امری تفریحی و لذت بخش و با چشیدن عواطف گرم والدین و بدون تحمل فشار آغاز کرده اند به ندرت دیده می شود و این نشان دهنده دوران کودکی و پایه گذاری عالی اولیه است و مهم ترین دوران زندگی برای نوجوان و جوان همان دوران بلوغ است که اگر کسانی از جمله پدر و مادر و حتی فعالان عرصه فرهنگی که با جوانان و نوجوانان در ارتباط هستند از ویژگی دوران بلوغ هیچ گونه شناختی نداشته باشند نتوانند آن را درک کنند هرگز نمی توانند آنها را در مسیر رشد و هدایت راهنمایی کنند نوجوانان و جوانان عزیز باید بدانند که برای حرکت در مسیر انسانیت راهی به جز خود سازی و ترک رذائل و مبارزه با جهل و هوای نفسانی نیست. این نوشتار به روش توصیفی و کتابخانه ای به بررسی علل دین گریزی بی میلی و ترک نماز در بین جوانان و نوجوانان بررسی خواهد کرد.

کلید واژه - نماز - ترک - جوانان - علل - عبادت

1- مقدمه

یکی از واجبات و ضروریات دین نماز است که اگر ترک شود گناه کبیره شمرده می شود و اهمیت آن در حدی است که قبول شدن همه اعمال انسان به پذیرفته شدن نماز بستگی دارد. پیامبر اکرم (ص) می فرماید: «اولین چیزی که در روز قیامت به آن توجه می شود نماز است اگر کسی نمازش پذیرفته شد به دیگر اعمالش نگاه می کنند و اگر پذیرفته نشد به دیگر اعمال او هم نگاه نمی کنند». امام صادق (ع) می فرماید: «کسی که دوست دارد بداند نمازش مقبول درگاه خداوند قرار گرفته باید نگاه کند که چه مقدار از نماز او را از بدی ها و گناهان دور ساخته است به همان اندازه مورد قبول خداوند می باشد». ممکن نیست کسی که نماز بخواند و هیچ گونه اثری در او نبخشد. بعضی افراد جامعه با وجود پذیرش دین اسلام و مسلمان بودن از انجام درست تکالیف دینی و پرهیز از محرمات و انجام واجبات دین خودداری می کنند چرا که انسان ذاتاً مشتاق است و فطرت او با عناصر دینی ارتباط تکوینی و ماهوی دارد و به دین گریزی روی آورده و در خواندن نماز بی میل است و چرا این موضوع در میان جوانان شیوع بیشتری دارد. این پدیده یکی از مشکلاتی که امروزه برای جامعه و رهبران دینی ایجاد شده و همه خانواده ها دغدغه آن را دارند ترک نماز، سهل انگاری و بی میلی به نماز جوانان و نوجوانان است این مقاله درسه محور زیر به موضوع می پردازد:

1- اهمیت نماز

2- آثار و برکات نماز

3- علل و عوامل ترک نماز جوانان

2- مفهوم شناسی

صلاه در لغت به معنی دعا، استغفار، رحمت و مغفرت، ثنای نیکو، درود و تعظیم به اعلائی ذکر، اظهار دعوت و ایقاع شریعت او و در آخرت شفاعت او در امت.^۱

و در اصطلاح روی آوردن و توجه و انعطاف به چیزی یا شخصی. لذا گفته اند صلاه از جانب خداوند رحمت و از ملائکه استغفار و از بشر دعا است. صلاه در اصطلاح ادیان نوعی عبادت است که به فارسی نماز گویند.

نظر واژه شناسان این است که صلاه دعا، تبریک و تمجید است.^۲

3- اهمیت نماز

اصل دومی که قرآن بعد از ایمان به غیب شمرده است نماز است. نماز جلوه ای از بندگی انسان در پیشگاه خدا و مظهر عبودیت و عبادت است. از مهم ترین عامل یاد خداوند نماز است که در اثر تکرار در هر شبانه روز و تجدید عهد الهی ناشی از آن و احساس حضور دائمی در محضر او می باشد.

هیچ عبادتی در پیشگاه الهی بعد از کسب آگاهی دینی و معرفت توحیدی و خداشناسی به عظمت نماز نمی رسد. چنان که در حدیث نورانی که از امام صادق (ع) نقل شده فرمودند: «هیچ چیزی بعد از معرفت و شناخت خداوند و آئین او همتای نماز نیست». نماز موجب پاک ساختن جان از رذایل و آلودگی های باطنی و آراسته شدن به فضائل و کمالات معنوی است.^۳

در اسلام هیچ عملی پس از خداشناسی به پای آن نمی رسد. بدیهی است که با چنین اهمیتی که این عبادت بزرگ دارد، خدا، پیامبر و ائمه معصومین بطور جدی و پی در پی مسلمانان را به بزرگداشت آن فرا خوانند و رسول خدا و امامان معصوم خود بدان سخت پایبند بودند.^۴

نماز بهترین چیزی است که در اسلام وضع شده است شاید این کرامتی برای خصوص مسلمانان ها که به آنها اجازه داده شده است که هر جا و هر وقت که خواستند بدون هیچ رادع و مانع و حاجز و بدون اجازه از هیچ دربان و نگهبان به حضور خداوند که پادشاه پادشاهان است بار داده شوند. انسان در حال نماز در پیشگاه

1 - سیاح، فرهنگ بزرگ جامع نوین، ص 1071

2 - حسینی دشتی، معارف و معاریف، ص 1037

3 - کوهی، آسیب شناسی شخصیت و محبوبیت زن، ص 357

4 - الهامی نیا، اخلاق عبادی، ص 87-88

پیامبر فرمود: «هرکس نماز را سبک بشمارد خداوند برکت و خیر را از مال و عمر او بر می دارد ، پاداش کارهای او از بین می رود و دعاهایش مستجاب نمی شود و در برزخ شکنجه و در قیامت حساب سختی دارد.

استحکام هر بنایی به پایه آن است و کاخ رفیع دین به نماز پابرجاست. پیامبر فرمود: «نماز پایه و نگهبان دین است پس هر که نماز خود را از روی قصد و اراده رها کند دین خود را نابود کرده است و کسی که ترک اوقات نماز خود گوید و آن را در زمان ویژه آن نگذارد به ویل در آید و آن بیا بانی در دوزخ است.^۱

8- عذاب سخت ترک کنندگان نماز

ویل جای کسانی است که در نمازشان سهل انگاری می کنند پیامبر اکرم (ص) می فرماید : « نماز ستون دین است » پس کسی که عمداً نمازش را ترک کند دینش را خراب کرده است و کسی که به اوقات نماز اهمیت ندهد داخل ویل خواهد شد ویل محلی در جهنم است .^۲ ویل یا سختی عذاب برای نماز گزارانی است که در نماز خویش فراموشکار و کاهلند.

^۱ - راشدی ، نماز شناسی ، ص 179
2 - علامه مجلسی ، بحار الانوار ، ج 82 ، ص 204

9- نتیجه

یکی از مسائلی که در دین ما وجود دارد و پایه و اساس و ریشه همه کارها می باشد مسئله نماز است که در اسلام به آن سفارش زیادی شده است گرچه بسیاری از نوجوانان و جوانان امروزی هستند که آن چنان به نماز اهمیت نمی دهند و ارتباط چندانی با نماز ندارند و تعدادی از نوجوانان و جوانان در حالی که از خانواده های مذهبی هستند نماز نمی خوانند . عدم توجه یا کم توجهی پدر و مادر نسبت به فرزندان در فضای خانواده و سطحی نگری آنها در ابتدای نوجوانی فرزندان و یا احیاناً بی مبالاتی اعضای خانواده نسبت به مسائل دینی خصوصاً فریضه نماز تأثیر بسیاری در تربیت فرزندان به جا می گذارد . برای سالم سازی و ساختن روان هیچ چیز کارساز تر از نماز نیست چون نماز ذکر خداست و مهمترین وسیله یاد خداست . در جامعه اسلامی نماز بهترین راه نجات از تهاجم قدرت های شیطانی اعم از تهاجم های اقتصادی و فرهنگی و غیر آنها به شمار می رود و در یک جمله می توان گفت:جامعه ای که در آن فرهنگ نماز حاکم باشد جامعه ای ارزشمند و آسیب ناپذیر خواهد بود. پس همه و همه باید تلاش کنند تا بتوانند این امر و فریضه مهم الهی را هم در زندگی فردی وهم در زندگی اجتماعی به خوبی اجرا کنند و به آن پایبند باشند.

پروردگارا ما و فرزندانمان را از بهترین نماز گزاران و پیادارندگان آن قرار ده.

10- منابع

*قرآن

*نهج البلاغه

* نهج الفصاحه

- 1- الهامی نیا ، علی اصغر ، اخلاق عبادی ، انتشارات افق فردا ، چاپ دوم ، قم ، 1379
- 2- برخورد شایسته با جوانان ، مؤسسه فرهنگی قدر ولایت ، چاپ پنجم ، تهران ، 1386
- 3- تابنده ، ابوالقاسم ، مجموعه سخنان و خطبه رسول اکرم ، انتشارات خاتم الانبیاء ، چاپ سوم ، اصفهان ، 1383
- 4- جوادی آملی ، عبدالله ، حکمت عبادات ، نشر اسرا ، چاپ ششم ، قم ، 1383
- 5- جوادی آملی ، عبدالله ، اسرار عبادات ، انتشارات الزهرا ، چاپ نهم ، تهران ، 1389
- 6- حسینی دشتی ، سید مصطفی ، معارف و معاریف ، مؤسسه فرهنگی آرایه ، چاپ اول ، تهران ، 1385
- 7- خرسندی ، حسین ، چرا بعضی نماز نمی خوانند ، انتشارات معصومین ، چاپ دوم ، قم ، 1390.
- 8- دستغیب ، عبدالحسین ، گناهان کبیره ، دفتر انتشارات اسلامی ، چاپ بیستم ، قم ، 1385
- 9- دستغیب ، صلاح الخاشعین ، تنظیم و تصحیح سید محمد هاشم دستغیب ، نشر صبا
- 10- راشدی ، حسن ، نماز شناسی ، ستاد اقامه نماز ، چاپ دوم ، تهران ، 1380
- 11- رحیمی ، عباس ، جوان موفق ، نشر جمال ، چاپ دوم ، قم ، 1385
- 12- رخشاد ، محمد حسین ، در محضر بهجت ، مؤسسه فرهنگی سماء ، چاپ دوم ، قم ، 1388
- 13- رمزی واحدی ، محمد رضا ، روح عرفانی روح الله ، انتشارات شفق ، چاپ اول ، قم ، 1378
- 14- سیاح ، احمد ، فرهنگ بزرگ جامع نوین ، انتشارات اسلام ، چاپ سوم ، تهران ، 1380
- 15- سید علوی ، سید ابراهیم ، نماز در قرآن ، نشر مطهر ، چاپ اول ، تهران ، 1377
- 16- شهنسوازی ، حسین ، نماز چهره دین ، ناشر مهر دلدار ، چاپ اول ، قم ، 1382
- 17- عزیزی ، عباس ، آثار و برکات نماز در دنیا و قیامت ، انتشارات بلوغ ، چاپ پنجم ، قم ، 1378
- 18- فیض کاشانی ، ملا محسن ، محجه البیضاء ، چاپ اول ، 1389

19- قرائتی ، محسن ، دعوت به نماز ، انتشارات مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن ، چاپ اول ، تهران، 1393

20- قرائتی ، محسن ، تفسیر نور ، تهران ، مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن ، چاپ پانزدهم، 1383

21- قرائتی ، محسن ، تفسیر سوره فرقان ، مرکز فرهنگی درس‌های از قرآن ، چاپ چهارم ، تهران 1385،

22- قرائتی ، محسن ، پرتویی از اسرار نماز ، مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن ، چاپ هفدهم ، تهران ، 1386

23- قرائتی ، محسن ، راز نماز ، چاپ اول ، تهران ، 1368

24- قرائتی ، محسن ، من به نماز عشق می ورزم ، انتشارات ستاد اقامه نماز ، چاپ سوم ، تهران ، 1393

25- کلینی ، یعقوب ، اصول کافی ، انتشارات اسوه ، چاپ هشتم ، تهران ، 1385

26- کوهی ، محمد رضا ، آسیب شناسی شخصیت و محبوبیت زن ، انتشارات اتقان، چاپ دوم ، قم ، 1384

27- مجلسی ، محمد باقر ، بحارالانوار ، مؤسسه بیروت و لبنان ، چاپ دوم ، 1403

28- مشایخ ، فاطمه ، خلاصه تفسیر المیزان ، انتشارات اسلام ، چاپ ششم ، تهران ، 1387

29- مشکینی ، علی ، نصایح ، انتشارات الهادی ، قم ، 1395

30- مکارم شیرازی و جمعی از فضلا ، دارالکتاب الاسلامیه ، تهران ، 1386

31- میر حسینی اشکوری ، سید کاظم ، حدیث بندگی ، انتشارات بلور ، چاپ سوم ، رشت ، 1389

32- نجفی ، گودرز ، راه نیایش (فواید طبی و درمانی) ، نشر بین الملل ، چاپ سوم، 13862-

33- نجفی کاشانی ، علی آقا ، انتشارات محتشم ، چاپ ششم ، کاشان ، 1385

34- نراقی ، ملا احمد، معراج السعاده ، انتشارات علویون ، چاپ چهارم ، 1389

35- واعظی نژاد ، حسین ، طهارت روح ، انتشارات ستاد اقامه نماز ، چاپ ششم ، تهران ، 1378

36- وحدت پناه ، علیرضا ، نماز و جامعه شناسی ، انتشار ستاد و اقامه نماز احیای زکات ، چاپ دوم ، 1384

37- وحیدی ، محمد ، دانستنی های لازم از نماز ، مؤسسه بوستان کتاب ، چاپ هفتم ، قم ، 1391

سایت:

porseman.com-1

andishe gom.com-2

www.yarahim.com-3

www.mahdirezaian.blogfa.com-4